

Surround-højttalere med høj WAF

Nyd den ægte filmlyd uden partner-problemer.

TEKST KNUD SØNDERGAARD

WAF STÅR FOR Wife Acceptance Factor og er et udtryk for, hvor godt en kvinde – eller en partner med et stærkt udviklet redebygger-gén – accepterer en bestemt gadget. Dyre designertasker giver sjældent problemer, og lækre dimser som iPod/iPhone kan også godkendes. Længere nede i WAF-hakkeordenen står drengerøvsting som blærede stereoanlæg, og hjemmebiografer med masser af højttalere og ormegårde af kabler giver omtrent lige så store scorechancer som en dyngede beskidte underhylene på stuegulvet.

Derfor har elektronikindustrien stået på hovedet for at udvikle løsninger, der smager af surroundlyd, men kræver et minimum af plads og kabler. Rent teoretisk bør det være muligt at få to små fronthøjttalere til at levere biograflydoplevelser, men noget andet er praksis. Så er der mere kød på de lange, tynde soundbars fra firmaer som bl.a. Yamaha og Philips, der styrer lydølgerne som stråler og lader dem reflektere som tennisbolde. I en stue med regulære mål og bare vægge kan en sådan soundbar lyde virkelig overbevisende.

Der er nu intet som den ægte vare, og når det gælder filmlyd i surround, vil det sige fem – eller syv! – højttalere og mindst én subwoofer. Den gode nyhed er, at de egentlige højttalere kan være så små, at "konen" næsten ikke kan få øje på dem, og subwooferen behøver slet ikke være synlig. Så er der kun kablerne til at trække WAF'en ned.

REN LYD FRA NORDTYSKLAND

Hvis navnet Elac ikke får en klokke til at ringe, kan det være rart at vide, at firmaet er familieejet og går tilbage til 1926. Elac er en sammentrækning af "electro" og "acoustic", og siden 1984 har man været fokuseret på højttalere. Al udvikling og det meste af produktionen foregår på fabrikken i Kiel for at sikre fuld kontrol over kvaliteten.

Elac behersker flere unikke teknologier inden for bl.a. højttalermembraner, og firmaets flagskib er en sindssygt kostbar, koaksial mellemtone/diskant, der rækker op til 50 kHz og også bruges i systemer fra

Audiovector i Danmark samt bilstereo til Bugatti og Porsche fra Burmester i Tyskland.

Til denne test har T3 lyttet på to 5.1-kanal pakked løsninger fra Elac. De to systemer har subwooferen til fælles, og ud over at være bittesmå er de to hold satellithøjttalere ganske forskellige – ikke mindst i pris. Omgivelserne har været en rigtig hjemmebiograf på ca. 3 x 5 m og med en ret "død" akustik hos Custom Installation firmaet CSO i Kgs. Lyngby, hvor jeg spillede på en Harman Kardon AVR 660 receiver og en Oppo BDP-83 (se dit T3 fra marts 2010).

DISKRET SUBWOOFER

Hvis "subwoofer" får dig til at tænke på en Brian-bimmer, der krydser rundt med bagagerummet fyldt med højttalere på størrelse med dyttens alufølge, rå forstærkere i kilowatt-klassen og en zonk-zonk-lyd som Rocky Balboa mod sandsækken i træningslokalet, bliver du nok ikke imponeret over Elac SUB 111.2 ESP.

Denne forholdsvis lille sag kan kort beskrives som en 20 cm basenhed i et kabinet på 40 l med en integreret forstærker på max. 100 W. Membranen er en AS (aluminium-sandwich) type, hvor det blanke metal er limet på et underlag af pap. Denne konstruktion skal give metallets stivhed – uden at klangen bliver metallisk. Subwooferen er beregnet til at stå med bassen og den forstærkende refleksport vendende ud mod lyttepositionen.

En speciel feature ved sub'en er dens ESP (Elac Subwoofer Precision) teknologi, som styrer basgengivelsen efter lydsignalernes sammensætning og styrke. På den måde undertrykkes forvrængning og bulder, og Elac lover faktisk, at det er næsten umuligt at overstyre og ødelægge sådan en subwoofer.

VELINTEGRERET SUBWOOFER

Elacs lille subwoofer ser ikke alene diskret ud. Man hører den faktisk heller ikke, når Harman Kardon AVR 660 har foretaget den automatiske opsætning. Det skal forstås på den måde, at der er bas i lydengivelsen, og man kan se alumembranen bevæge sig frem og tilbage, men ifølge ørerne kommer al lyden fra de små satellitter. Især til musik er dette helt perfekt, for så passer sub'en blot sit job uden at reklamere for sig selv.

En god filmdemo er øjeblikkets ultimative biljagt, nemlig indledningen til "Quantum of Solace". Her kan begge Elac-systemerne faktisk spille op til 100-tommer lærredet i CSO's biograf. Bevares, buksbenene blaftrer ikke, og det gør heller ikke ondt i bodegamusklen, men lyden kan blive rigelig høj til de fleste naboer, og der er flot med drama til begge sanser.

En anden klassisk action-sekvens er Biker Bar kapitlet i T2, hvor Arnold ender med at tøffe af på en anden mands Harley. Detaljerne i diskantområdet står krystallklart, og Harley-kendere vil sagtens kunne fortælle, hvilken udstødning, der sidder på kværnen.

Forskellene mellem de to sæt satellitter høres tydeligere ved gengivelse af musik. Klangen går i begge tilfælde i retning af det lyse – typisk tysk, vil nogle sige – men den bliver heldigvis aldrig skinger. Ikke overraskende er der mere krop og fylde i de dyre 301 satellitter, og samtidig er de også blidere og renere. Prøv nogle skæringer med uopslidelige Eagles og/eller Diana Krall. Transienterne – musikkens forkanter – kommer fint ud i rummet fra begge systemer, men stemmerne fra 301'erne bliver tydeligere og får en tilpas skarphed.

STARLET 5.1

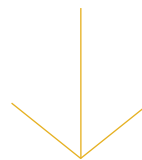
Ud over SUB 111.2 består dette højttalersæt af fire Starlet satellitter til front og bag plus en Starlet CM centerhøjttaler. I hver satellit er der en 1,9 cm aluminium-dome diskant med olieølet svingspole og en 8 cm bas/mellemtone alumembran, og CM'en er forstærket med endnu sådan en 8 cm enhed.

De små kabinetter, der ikke er meget større end en knyttet hånd, er fremstillet af en god

Frækt japansk højttalerdesign

Panasonic har elimineret de grimme kabler.

DEN SKULPTURELLE BeoLab 8000 er nok den eneste gulvstående højttaler med nogenlunde høj WAF. Men før du lader din kæreste møblere med den, så husk at butiksprisen sniger sig op mod 15.000 – stykket – og en center enhed med disc-afspiller er endnu dyrere! Et andet bud på en elegant gulvhøjttaler er Panasonics noget oversete SC-ZT1 sæt, der matcher firmaets tyndeste fladskærme og tilmed fungerer uden højttalerkabler. De 123 cm høje metalrør med en diameter på 3 cm skal blot have strøm fra en stikkontakt, og det er jo nemmere end at trække kabler hen til en forstærker.

Som udgangspunkt er SC-ZT1 et stereosæt til 9.000 kr. med såkaldt virtuel surround, men det medfølgende kontrolcenter kan også føde to ekstra højttalere, der kan købes som SB-ZT1 for 6.500 kr., med trådløse signaler, og så kan vi tillade os at tale om næsten ægte filmlyd – for nogle hundrede kroner mere end én BeoLab 8000.

Genial og gal konstruktion

Den usædvanlig tynde, rørfør mede konstruktion skyldes en genial lille diskant-højttaler, som måler 2,4 x 10 cm. Der sidder fire i hver højttaler, og denne lodrette orientering giver et vandret udstrålmønster, så der bliver færre reflekser fra gulv og loft. Rummet spiller altså en mindre rolle for lydgenivelsen end med traditionelle højttalere.

Foden er udformet som en keglestub, og heri sidder en

12 cm basenhed samt en bas- og diskantforstærker på henholdsvis 60 og 20 W RMS. Med denne diameter taler vi ikke om en subwoofer, men da bassen både korrigeres elektronisk og forstærkes af reflekser fra gulvet, kan klangen blive dyb og fyldig.

Det mindre geniale ved konstruktionen er det nødvendige kontrolcenter, der skifter mellem de tilsluttede kilder, regulerer lydstyrke og klang – og sender de trådløse signaler til højttalerne. Folk med kabelskræk bryder sig normalt ikke om apparater og fjernbetjening. Derfor havde det været rart med en Blu-ray afspiller med internetradio osv. i denne enhed.

Problemfri i brug

Det er nemt at komme i gang med SC-ZT1 systemet. I et rum på godt 20 kvm fungerer den trådløse teknik perfekt, og jeg har ikke oplevet forstyrrelser, som kan tilskrives min dual-band router eller husets øvrige mylder af trådløse gadgets. Lyden er selvfølgelig klasser bedre end fra et flad-tv's indbyggede højttalere, men de forholdsvis små basser har deres begrænsninger, og det kan stærkt anbefales at sætte en subwoofer, til udgangen på kontrolcentret. Mellemtonen og diskanten er fin, når man sidder i en lav tv-sofa, men der er en anelse grynet i klangen, som måske skyldes den trådløse teknik.

PANASONIC SC-ZT1, 9.000 KR.
WWW.PANASONIC.DK

PLUS Ingen højttalerkabler
Attraktivt WAF/prisforhold.
MINUS Skrabet kontrolcenter. Ingen trådløs subwoofer.
MÅL/VÆGT HØJTALER/CENTER 290 x 1.231 x 290 mm/3,9 kg/ 430 x 59 x 262 mm/2 kg

kvalitet plastik. De føles stærke, og når man banker på dem med en kno, lyder de ikke så "sprødt" som f.eks. billige computer-højttalere.

Højttalerkabler tilsluttes i ganske solide skrueterminaler, og vægbeslag er inkluderet i prisen.

PLUS God subwoofer. Meget attraktiv pris.

MINUS Begrænset dynamik. Lidt spids lyd.

PRIS 4.995 kr.

WWW.SAS-AUDIO.DK

SUBWOOFER SUB 111.2 ESP

SATELLITTER 4 x Starlet + 1 x Starlet CM

MÅL/VÆGT SUB: 257 x 400 x 396 mm/13 kg

MÅL/VÆGT SATELLIT: 90 x 117 x 103 mm/0,9 kg og 215 x 90 x 103 mm/1,6 kg

CINEMA 3 ESP III

Med dette højttalersæt rykker vi helt bogstaveligt en vægklasse op, og det er der flere årsager til. Forst og fremmest er kabinettet til de fem små, 1,2 kg tunge 301 satellitter i dette system fremstillet af ekstruderet aluminium, der gør dem praktisk talt fri for resonanser. Prøv kno-testen – de er næsten lige så "døde" som en betonflise!

Ligesom i Starlet sættet er de to

enheder på henholdsvis 1,9 og 8 cm, men der er kælet mere for detaljerne. Diskantens magnet er af det højeffektive super-materiale neodym, og basmembranen består af den samme sandwich af aluminium og pap som i subwooferen. I forhold til Starlet er følsomheden hævet med 2 dB. Det svarer til, at du turbolader din forstærker og øger dens udgangseffekt med knap 60 %. Ikke så ringe i disse krisetider.

Terminalerne er nogle solide, forgyldte skrue typer, som også passer til 4 mm bananstik. Bruger du afisolert kabel, kan det være helt op til godt 5 mm tykt. Det svarer til 20 kvadrat, og så tykt kabel finder du nok ikke en gang til subwoofere i Brians bimmer. Igen er vægbeslag med i prisen.

PLUS Lækre satellitter. God til både musik og film.

MINUS Ret høj pris.

PRIS 11.995 kr.

WWW.SAS-AUDIO.DK

SUBWOOFER SUB 111.2 ESP

SATELLITTER 5 x 301

MÅL/VÆGT SUB: 257 x 400 x 396 mm/13 kg

MÅL/VÆGT SATELLIT: 91 x 121 x 106 mm/1,2 kg

